

کنوانسیون حمایت میراث

فرهنگی و طبیعی جهان

یونسکو - ۱۹۷۲

(۱۳۵۱ ه . ش)

CONVENTION CONCERNING THE PROTECTION OF THE WORLD CULTURAL AND NATURAL HERITAGE UNESCO - 1972

هدف کنوانسیون :

برقراری شیوه های موثر در جهت حمایت جمعی و مداوم از میراث‌های فرهنگی و طبیعی دارای ارزش‌های جهانی برجسته و استثنائی طبق روش‌های علمی جدید.

ماده واحده- کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان که در تاریخ ۱۶ نوامبر ۱۹۷۲ (۲۵ آبان‌ماه ۱۳۵۱) به تصویب هفدهمین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو رسیده است مشتمل بر یک مقدمه و سی و هشت ماده تصویب و اجازه تسلیم اسناد الحاق آن داده می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر یک ماده و متن کنوانسیون ضمیمه پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۳/۸/۲۷، در جلسه روز یکشنبه هشتم دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و پنجاه و سه شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

اطلاعات و مقررات عمومی کنوانسیون:

تاریخ انعقاد- ۲۳ نوامبر ۱۹۷۲

تاریخ لازم‌الاجرا شدن- ۱۷ دسامبر ۱۹۷۵

تاریخ عضویت ایران- ۲۶ فوریه ۱۹۷۵

محل انعقاد- پاریس، فرانسه

محل دبیرخانه- پاریس

مرجع نگهدارنده اسناد- یونسکو

زبانهای رسمی کنوانسیون- انگلیسی، فرانسه، اسپانیایی، روسی، عربی

مرجع ملی کنوانسیون در ایران:

الف- سازمان میراث فرهنگی کشور در مورد میراث فرهنگی

ب- سازمان حفاظت محیط‌زیست در مورد میراث طبیعی

کنوانسیون برای حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان

کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد منعقد در پاریس ضمن هفدهمین اجلاس خود مورخ ۱۷ اکتبر تا ۲۱ نوامبر ۱۹۷۲، با در نظر گرفتن اینکه میراث فرهنگی و میراث طبیعی، نه تنها بر اثر عوامل عادی تخریب بلکه به علت تحول زندگی اجتماعی و اقتصادی که با پدیده‌های زیان بار و مخرب وخامت آن تشدید می‌گردد، بیش از پیش در معرض تهدید قرار می‌گیرند، با توجه به اینکه ویرانی یا انهدام هر قسمت از میراث فرهنگی و طبیعی موجب فقر شدید میراث همه ملل جهان می‌گردد، با توجه به اینکه حمایت از این میراث در سطح ملی غالباً بخاطر کثرت وسایل مورد نیاز و کمبود منابع اقتصادی، علمی و فنی کشوری که اموال مورد حمایت در قلمرو آن واقع است، کافی نیست، با یادآوری اینکه در اساسنامه سازمان پیش‌بینی شده، که این سازمان با مراقبت در حفظ و حمایت میراث جهانی و توصیه کنوانسیون‌های بین‌المللی لازم به ملل ذینفع به پاسداری پیشبرد و اشاعه دانش کمک خواهد کرد، با توجه به اینکه کنوانسیون‌ها توصیه‌نامه‌ها و قطعنامه‌های بین‌المللی موجود درباره اموال فرهنگی و طبیعی نمایشگر اهمیتی است که حفظ این اموال منحصر به فرد و جایگزین‌ناپذیر به هر ملتی که متعلق باشد، برای کلیه ملل جهان در بردارد، با توجه به اینکه برخی از میراث فرهنگی و طبیعی دارای مزایای استثنایی هستند که باید به عنوان میراث جهانی بشریت حفظ گردند، با توجه به اینکه در مقابل وسعت و

وخامت خطرات جدیدی که این اموال را تهدید می‌کند، لازم است که جامعه بین‌المللی با بذل کمک جمعی، که جای اقدامات دولت مربوط را نمی‌گیرد، لیکن کمک مؤثری برای آن به شمار می‌رود، در امر حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی دارای ارزش جهانی استثنایی، شرکت جوید، با توجه به اینکه برای نیل باین مقصود ضرورت دارد مقررات تازه‌یی به صورت کنوانسیون، که متضمن روش مؤثری جهت حمایت جمعی میراث فرهنگی و طبیعی دارای ارزش جهانی استثنایی باشد به نحو دائم و بر طبق روشهای علمی و جدید وضع گردد، کنفرانس عمومی پس از اینکه طی شانزدهمین اجلاس خود تصمیم گرفت که این امر، موضوع یک کنوانسیون بین‌المللی واقع شود، در تاریخ ۱۶ نوامبر ۱۹۷۲ کنوانسیون حاضر را مورد تصویب قرار داد.

۱- تعاریف میراث فرهنگی و طبیعی

ماده ۱- به لحاظ کنوانسیون حاضر، آنچه ذیلاً ذکر می‌گردد به عنوان «میراث فرهنگی» تلقی می‌شود:

آثار: آثار معماری، مجسمه‌سازی یا نقاشی در بناها، عوامل و بناهایی که جنبه باستانی دارند، کتیبه‌ها، غارها و مجموع عواملی که از نظر تاریخی، هنری و علمی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند.

مجموعه‌ها: مجموعه بناهای مجزا یا مجتمع که از نظر معماری، منحصر به فرد بودن، یا بستگی و موقعیت آنها در یک منظره طبیعی، به لحاظ تاریخی، هنری و علمی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند.

محوطه‌ها: آثار انسان یا آثاریکه توأمأ به وسیله انسان و طبیعت ایجاد شده است و نیز مناطق شامل محوطه‌های باستانی که به لحاظ تاریخی، زیبایی‌شناسی، نژادشناسی یا مردم‌شناسی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند.

ماده ۲- به لحاظ کنوانسیون حاضر، آنچه ذیلاً ذکر می‌گردد «میراث طبیعی» به شمار می‌رود.

آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا مجموعه‌یی از این نوع ترکیبات که از نظر زیبایی‌شناسی یا علمی حائز ارزش جهانی استثنایی هستند، ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق کاملاً مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، از نظر علمی و حفاظت حائز ارزش جهانی استثنایی هستند، محوطه طبیعی یا مناطق طبیعی که دقیقاً مشخص شده و به لحاظ علمی، حفاظت یا زیبایی طبیعی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند.

ماده ۳- هر یک از دول عضو کنوانسیون حاضر باید اموال مختلفی را که در قلمرو آن قرار دارد، و مواد ۱ و ۲ فو ناظر بر آنهاست، تعیین و مشخص کند.

۲- حمایت ملی و حمایت بین‌المللی از میراث فرهنگی و طبیعی

ماده ۴- هر یک از دولتهای عضو کنوانسیون حاضر می‌پذیرد که تعهد تشخیص، حمایت، حفاظت و شناساندن میراث فرهنگی واقع در قلمرو خود، مذکور در مواد ۱ و ۲ و انتقال آن به نسلهای آینده در وهله اول وظیفه همان دولت است و برای نیل به این هدف دولت مذکور با توسل به حداکثر امکانات موجود خود و نیز در صورت اقتضا از طریق جلب مساعدت و همکاریهای بین‌المللی، به ویژه کمکهای مالی، هنری، علمی و فنی، بذل مساعی خواهد کرد.

ماده ۵- هر یک از دول عضو کمیسیون حاضر، به منظور حمایت و حفاظت و شناساندن مؤثر میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو خود در حدود امکان و برطبق مقتضیات خاص کشور خویش به اقدامات زیر مبادرت خواهد کرد:

الف- اتخاذ یک سیاست کلی به منظور تفویض سهمی به میراث فرهنگی و طبیعی در زندگی اجتماعی و گنجاندن امر حمایت این میراث در برنامه ریزی عمومی کشور،

ب- در صورتیکه سازمانهای خاص بدین منظور وجود نداشته باشند ایجاد یک یا چند دستگاه برای حمایت، حفاظت و شناساندن میراث فرهنگی و طبیعی در قلمرو خود، با کارکنان مناسب و در اختیار گذاردن وسایل کار، تا آنان بتوانند وظائف محول را انجام دهند،

ج- توسعه مطالعات و تحقیقات علمی و فنی و تکمیل روشهای اجرایی که به یک دولت امکان مواجهه با خطراتی که میراث فرهنگی و طبیعی را تهدید می‌کند، می‌دهد،

د- اتخاذ تدابیر قضایی، علمی، فنی، اداری و مالی کافی برای تشخیص، حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای این میراث و،

ه- تسهیل ایجاد یا توسعه مراکز ملی یا منطقه‌یی کارآموزی در زمینه حمایت، حفاظت و شناساندن میراث فرهنگی و طبیعی و تشویق تحقیقات علمی در این زمینه .

ماده ۶-

۱- دولتهای عضو کنوانسیون حاضر با احترام کامل به حاکمیت دولتهایی که میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ در قلمرو آنها قرار دارد و بدون لطمه زدن به حقوق واقعی مندرج در قوانین ملی درباره این میراث، می‌پذیرند که میراث مذکور، جهانی به شمار می‌رود و بر عهده جامعه بین‌المللی است که به خاطر حمایت از این میراث همکاری کند.

۲- در نتیجه، دولتهای عضو کنوانسیون حاضر متعهد می‌شوند که در صورت تقاضای دولتی که میراث فرهنگی و طبیعی در سرزمین آن قرار دارد بر طبق مقررات کنوانسیون حاضر، به منظور تشخیص، حمایت، حفاظت و شناساندن میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱، همکاری و مساعدت کنند.

۳- هر یک از دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، متعهد می‌شود که آگاهانه از هر گونه اقدامی که ممکن است مستقیماً یا غیر مستقیم به میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ واقع در قلمرو سایر دولتهای متعاقد این کنوانسیون، لطمه زند، خودداری کند.

ماده ۷- از نظر کنوانسیون حاضر، مقصود از حمایت بین‌المللی میراث فرهنگی و طبیعی جهان، ایجاد یک نظام همکاری و مساعدت بین‌المللی به منظور تأیید دولتهای متعاقد کنوانسیون، در کوششهایی است که به خاطر حفاظت و تشخیص میراث فرهنگی خود، مبذول می‌دارند.

۳- کمیته بین الدول برای حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان

ماده ۸-

۱- برای حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان که دارای ارزش استثنایی جهانی هستند، یک کمیته بین‌الدول به نام «کمیته میراث جهانی» در سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تأسیس می‌گردد. این کمیته مرکب از پانزده دولت عضو این کنوانسیون خواهد بود که به وسیله دولتهای عضو کنوانسیون در یک جلسه عمومی که طی اجلاسهای عادی کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تشکیل می‌گردد، انتخاب خواهند شد. تعداد دولتهای عضو کمیته از تاریخ تشکیل اجلاس عادی کنفرانس عمومی، پس از لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون حاضر برای حداقل ۴۰ دولت، به ۲۱ نفر خواهد رسید.

۲- انتخاب اعضای کمیته باید متضمن نمایندگی منصفانه مناطق و فرهنگهای مختلف جهان باشد.

۳- در جلسات کمیته یک نماینده از مرکز بین‌المللی مطالعات برای حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکز رم)، یک نماینده از شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌ها (Icomos) و یک نماینده از اتحادیه بین‌المللی برای حفظ طبیعت و منابع آن (Iucn) با رأی مشورتی شرکت خواهند کرد و بنا به درخواست دولتهای عضو که در جلسه عمومی طی اجلاسهای عادی کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، مجتمع می‌شوند نمایندگان سایر سازمانهای بین‌الدول یا غیردولتی که دارای مقاصد مشابهی باشند نیز، می‌توانند به آنان بپیوندند.

ماده ۹-

۱- مدت عضویت دولتهای عضو در کمیته میراث جهانی از پایان اجلاس عادی کنفرانس عمومی که طی آن اعضاء انتخاب شده‌اند تا پایان سومین اجلاس عادی بعدی خواهد بود.

۲- معه‌ذا مدت عضویت یک سوم اعضایی که هنگام نخستین انتخابات تعیین می‌شوند، در پایان نخستین اجلاس عادی کنفرانس عمومی، متعاقب جلسه‌ای که طی آن اعضای مذکور انتخاب شده‌اند، خاتمه خواهد یافت و مدت عضویت یک سوم دیگر اعضایی که در همین زمان انتخاب می‌شوند، در پایان دومین اجلاس عادی کنفرانس عمومی متعاقب جلسه‌یی که طی آن اعضای مذکور انتخاب شده‌اند، خاتمه خواهد پذیرفت. اسامی این اعضاء به حکم قرعه به وسیله رئیس کنفرانس عمومی یونسکو پس از انجام نخستین انتخابات، تعیین خواهد گردید.

۳- دولتهای عضو کمیته به عنوان نماینده خود اشخاصی را که در زمینه میراث فرهنگی و میراث طبیعی صلاحیت دارند، بر خواهند گزید.

ماده ۱۰-

۱- کمیته میراث جهانی آئین نامه داخلی خود را تصویب خواهد کرد.

۲- کمیته می‌تواند در هر زمان در جلسات خود، از سازمانهای عمومی و خصوصی یا اشخاص برای مشاوره در موضوعهای خاص، دعوت به عمل آورد.

۳- کمیته می‌تواند مراجع مشورتی که برای اجرای وظائف خود لازم بدانند، ایجاد کند.

ماده ۱۱-

۱- هر یک از دولتهای متعاهد کنوانسیون حاضر در حدود امکان، فهرستی از کلیه اموال میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو خود که در خور ثبت در فهرست پیش‌بینی شده در بند ۲ این ماده است به کمیته میراث جهانی تسلیم خواهد کرد. این فهرست که جامع تلقی نمی‌شود، باید شامل مدارک درباره محل و موقع و اهمیت اموال مورد نظر باشد.

۲- کمیته براساس فهرست‌هایی که در اجرای بند ۱ فوق توسط دولتها تسلیم می‌گردد، فهرستی را تحت عنوان «فهرست میراث جهانی» شامل قسمتی از میراث فرهنگی و میراث طبیعی بدان گونه که در مواد ۱ و ۲ کنوانسیون حاضر تعریف شده و به نظر کمیته، طبق معیارهایی که وضع خواهد کرد، دارای ارزش جهانی استثنایی است، تهیه و تکمیل و منتشر خواهد کرد. لاقلاً هر دو سال یکبار متن تجدید و تکمیل شده فهرست مذکور انتشار خواهد یافت.

۳- ثبت هر یک از اموال میراث جهانی، مستلزم موافقت دولت مربوط است. ثبت اموال واقع در سرزمینی که حاکمیت یا قلمرو قضایی آن مورد ادعای چند دولت باشد، لطمه‌ای به حقوق طرفهای دعوی وارد نخواهد ساخت.

۴- کمیته در موارد لزوم فهرستی تحت عنوان «فهرست میراث جهانی مورد خطر» شامل فهرست اموال مذکور در فهرست میراث جهانی که نجات آنها عملیات عظیمی را ایجاب می‌کند و بدین منظور مساعدتی به موجب مفاد کنوانسیون حاضر درخواست شده است، تنظیم و تکمیل و منتشر خواهد کرد.

این فهرست شامل برآورد مخارج عملیات مربوط خواهد بود. در فهرست مذکور فقط قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی که بر اثر خطرات شدید و مشخص در معرض تهدید قرار گرفته‌اند، منظور خواهند شد. از قبیل خطر انهدام ناشی از زوال سریع، طرحهای عملیات وسیع عمومی یا خصوصی، توسعه سریع شهری و جهانگردی، خطر انهدام به علت تغییرات حاصل از بهره‌برداری یا تملک زمین، ویرانی عمیق ناشی از عوامل ناشناخته، متروک ماندن به هردلیل، برخوردهای مسلحانه یا خطر وقوع اینگونه برخوردها، مصائب و سوانح طبیعی، آتش سوزیهای دامنه‌دار، زلزله، ریزش زمین، فورانهای آتشفشانی، تغییرات سطح آب سیلابها و تلاطم امواج کمیته می‌تواند در هر زمان و در صورت فوریت، اقدام جدیدی را بر فهرست میراث جهانی مورد خطر، بیفزاید و ثبت اموال جدید را فوراً منتشر سازد.

۵- کمیته معیارهایی را که براساس آن قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی ممکن است در هر یک از فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ این ماده ثبت گردد، معین می‌کند.

۶- کمیته قبل از رد درخواست ثبت در یکی از فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ این ماده با دولت متعاقد که میراث فرهنگی یا طبیعی مورد بحث در قلمرو آن واقع است، مشورت می‌کند.

۷- کمیته با موافقت دولتهای ذینفع، مطالعات و تحقیقات لازم را برای تنظیم فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ این ماده، هماهنگ و تشویق می‌کند.

ماده ۱۲- عدم ثبت قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی در هر یک از دو فهرست مذکور در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ به هیچ وجه به معنای آن نیست که اموال مزبور برای مقاصد غیر از آنچه برای ثبت در این فهرستها در نظر گرفته شده دارای ارزش جهانی استثنایی نیستند.

ماده ۱۳-

۱- کمیته میراث جهانی، درخواستهای کمکهای بین‌المللی را که بوسیله دولتهای متعاقد کنوانسیون حاضر درباره قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو آنها تنظیم شده و در فهرستهای مندرج در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ منظور گردیده یا در خور گنجاندن است، دریافت داشته و مورد بررسی قرار می‌دهد. هدف این تقاضاها ممکن است حمایت، حفاظت، شناساندن یا احیای این اموال باشد.

۲- تقاضاهای کمک بین‌المللی مذکور در بند ۱ این ماده همچنین ممکن است به منظور تشخیص قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی به نحوی که در مواد ۱ و ۲ تعریف شده و هنگامی که بررسیهای مقدماتی لزوم ادامه تحقیقات بیشتری را تأیید کند، باشد.

۳- کمیته درباره ترتیب اثر دادن به این تقاضاها تصمیم می‌گیرد و در صورت اقتضاء، نوع و میزان کمک خود را تعیین می‌کند و از جانب خویش ترتیبات لازم را با دولت ذینفع می‌دهد.

۴- کمیته، ترتیب اولویت عملیات خود را مشخص می‌کند و در این امر اهمیت نسبی نجات قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی جهان، لزوم تأمین مساعدت بین‌المللی نسبت به اموال فرهنگی که مظهر کامل‌تر طبیعت یا نبوغ و تاریخ ملل جهان است، و فوریت اقداماتی که باید انجام گیرد، اهمیت منابع کشورها که در قلمرو آنها اموال مورد تهدید قرار دارند و به ویژه حدودی که این کشورها می‌توانند نجات این اموال را با وسایل خاص خود تأمین کنند را، در نظر می‌گیرد.

۵- کمیته فهرست اموالی را که برای آنها کمک بین‌المللی فراهم آمده تنظیم، تکمیل و منتشر می‌کند.

۶- کمیته در مورد استفاده از منابع صندوق که به موجب ماده ۱۵ کنوانسیون حاضر تأسیس می‌شود، تصمیم می‌گیرد و وسائلی را برای افزایش منابع صندوق تأمین می‌کند و در این مورد، کلیه تدابیر سودمند را اتخاذ می‌نماید.

۷- کمیته با سازمانهای بین‌المللی، ملی، دولتی و غیر دولتی که دارای مقاصد مشابهی با هدفهای کنوانسیون حاضر هستند، همکاری می‌کند. کمیته می‌تواند به منظور اجرای برنامه‌ها و طرحهای خود از این سازمانها به ویژه مرکز بین‌المللی مطالعات برای حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکز رم) شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌ها (Icomos) و اتحادیه بین‌المللی حفظ طبیعت و منابع آن (Iucn) و همچنین از دستگاههای عمومی یا خصوصی و اشخاص استمداد کند.

۸- تصمیمات کمیته با اکثریت دو سوم اعضاء حاضر که در اخذ رأی شرکت می‌کنند، اتخاذ می‌گردند، و جلسه با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد.

۱- یک دبیرخانه که توسط مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، معین خواهد شد به کمیته میراث جهانی کمک می‌کند.

۲- مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد با حداکثر استفاده ممکن از خدمات مرکز بین‌المللی تحقیقات برای حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکز رم) و شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌ها (Icomos) و اتحادیه بین‌المللی برای حفظ طبیعت و منابع آن (Iucn) در حدود صلاحیت و امکانات هر یک، اسناد کمیته و دستور جلسات آنرا تنظیم می‌کند و اجرای تصمیمات کمیته را تأمین می‌نماید.

۴- صندوق حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان

ماده ۱۵-

۱- به موجب این کنوانسیون صندوقی برای حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان که دارای اهمیت استثنایی هستند، به نام «صندوق میراث جهانی» تأسیس می‌شود.

۲- این صندوق بر طبق مقررات آئین‌نامه مالی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد از وجوه سپرده شده، تشکیل می‌گردد.

۳- منابع صندوق عبارت خواهد بود از:

الف- سهمیه‌های اجباری و سهمیه‌های داوطلبانه دولتهای متعهد کنوانسیون حاضر.

ب- وجوه پرداختی، عطایا و هبه‌های:

۱- سایر دولتها،

۲- سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد و دیگر سازمانهای ملل متحد، به ویژه برنامه توسعه ملل متحد و دیگر سازمانهای بین الدول،

۳- دستگاه‌های عمومی یا خصوصی یا اشخاص

ج- هرگونه بهره‌ای که به منابع صندوق تعلق گیرد،

د- حاصل وجوه جمع‌آوری شده و درآمدهایی که از نمایش‌ها به نفع صندوق ترتیب می‌یابد،

هـ کلیه منابع دیگر که تحصیل آن، به موجب آیین‌نامه‌ای که کمیته میراث جهانی تنظیم خواهد کرد، مجاز است.

۴- وجوه پرداختی به صندوق و سایر اشکال کمک نسبت به کمیته مذکور فقط در مقاصدی که به وسیله کمیته تعیین می‌شود، صرف می‌گردد. کمیته می‌تواند وجوهی را که برای یک برنامه یا یک طرح ویژه، اختصاص یافته، بپذیرد، مشروط بر آنکه کمیته نسبت به تحقق یافتن این برنامه یا اجرای این طرح تصمیم اتخاذ کرده باشد. وجوه پرداختی به صندوق متضمن تحمیل هیچ شرط سیاسی نمی‌تواند باشد.

ماده ۱۶-

۱- دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، بدون لطمه زدن به سهمیه‌های اضافی داوطلبانه، ملزم می‌شوند که هر دو سال یکبار، سهمیه‌ها را که مبلغ آنها برحسب درصد یکسانی که درباره همه کشورها قابل اجرا است، محاسبه خواهد شد، به طور منظم بپردازند. مجمع عمومی کشورهای عضو این کنوانسیون که طی اجلاس کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد تشکیل خواهد شد، درباره میزان سهمیه‌ها تصمیم اتخاذ خواهد کرد. این تصمیم مجمع عمومی با اکثریت آراء دولتهای عضو که در جلسه حاضرند و در رأی دادن شرکت می‌کنند و موضوع بند ۲ این ماده را اعلام نکرده‌اند، اتخاذ خواهد گردید، سهمیه اجباری دولتهای عضو کنوانسیون حاضر در هیچ مورد نمی‌تواند از یک درصد سهمیه دولتها در بودجه عادی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تجاوز کند.

۲- معهذاً، هر یک از دولتهای مذکور در ماده ۳۱ یا ۳۲ کنوانسیون حاضر می‌تواند، هنگام تسلیم اسناد تصویب، قبولی یا الحاق، اعلام کند که خود را ملزم به اجرای مقررات بند (۱) ماده حاضر نمی‌داند.

۳- هر دولت عضو این کنوانسیون که اعلامیه مذکور در بند (۲) این ماده را صادر کرده باشد، می‌تواند در هر زمان با ارسال یادداشتی برای مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، آن را پس بگیرد، با وجود این استرداد اعلامیه، درباره سهمیه اجباری دین آن دولت، از تاریخ تشکیل مجمع عمومی بعدی دولتهای متعاهد این کنوانسیون، نافذ خواهد بود.

۴- برای آنکه کمیته بتواند انجام مؤثر اقدامات خود را پیش‌بینی کند سهمیه‌های دولتهای عضو کنوانسیون حاضر که اعلامیه مذکور در بند (۲) این ماده را صادر کرده‌اند، باید بر پایه منظمی و لااقل هر دو سال یکبار پرداخته گردد و میزان آن کمتر از سهمیه‌هایی که در صورت قبول مقررات بند (۱) ماده حاضر می‌بایستی ملزم به پرداخت آن باشند، نخواهد بود.

۵- هر دولت عضو کنوانسیون که در پرداخت سهمیه اجباری یا داوطلبانه خود در سال جاری و سال قبل از آن تأخیر کرده باشد، نمی‌تواند در کمیته میراث جهانی انتخاب گردد. لیکن این قاعده در نخستین دوره انتخابات، مجری نخواهد بود. در صورتیکه چنین دولتی قبلاً عضو کمیته بوده، دوره عضویت آن هنگام انتخابات مذکور در بند (۱) ماده ۸ کنوانسیون حاضر خاتمه خواهد یافت.

ماده ۱۷- دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، ایجاد بنیادها یا انجمنهای ملی عمومی و خصوصی را که هدف آنها جلب کمکهای بلاعوض برای حمایت از میراثهای فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ این کنوانسیون است، در نظر گرفته یا تسهیل خواهند کرد.

ماده ۱۸- دولتهای عضو کنوانسیون حاضر در تلاشهای بین‌المللی که برای جمع‌آوری وجوه به نفع صندوق میراث جهانی زیر نظر سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد تنظیم می‌گردد، همکاری می‌کنند. این دولتها، جمع‌آوری وجوهی را که توسط سازمانهای مذکور در بند ۳ ماده ۱۵ بدین منظور صورت می‌گیرد، تسهیل می‌کنند.

۵- شرایط و چگونگی کمک بین‌المللی

ماده ۱۹- هر دولت عضو کنوانسیون حاضر می‌تواند برای حفظ قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو خود که دارای ارزش استثنایی جهانی است تقاضای کمک بین‌المللی نماید. دولت مذکور باید اطلاعات و اسنادپیش‌بینی شده در ماده ۲۱ را که در اختیار دارد و برای اخذ تصمیم مورد نیاز کمیته است به درخواست خود ضمیمه کند.

ماده ۲۰- کمکهای بین‌المللی پیش‌بینی شده در کنوانسیون حاضر با رعایت مقررات بند ۲ ماده ۱۳ و بند (ج) مواد ۲۲ و ۲۳ فقط به آن دسته از میراث فرهنگی و طبیعی اختصاص می‌یابد که کمیته میراث جهانی تصمیم به درج آنها در فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ گرفته و یا ممکن است چنین تصمیمی اتخاذ کند.

ماده ۲۱-

۱- کمیته میراث جهانی نحوه رسیدگی به تقاضاهای کمک بین‌المللی را تعیین و به ویژه نکاتی را که باید در تقاضا منظور شود، مشخص می‌کند. در تقاضای مزبور باید عملیات مورد نظر، اقدامات لازم، برآورد مخارج آنها، فوریت و دلایلی که به موجب آن، منابع دولت درخواست‌کننده به آن امکان مواجهه با مجموع مخارج را نمی‌دهد، ذکر گردد. درخواستها، در صورت امکان باید متکی برنظر کارشناسان باشد.

۲- تقاضاهایی که بر مبنای وقوع مصائب طبیعی و سوانح، اعلام می‌گردند به علت آنکه مستلزم عملیات فوری هستند، باید سریعاً و با اولویت در کمیته مورد بررسی قرار گیرند. کمیته باید برای مقابله با اینگونه احتمالات وجوه ذخیره در اختیار داشته باشد.

۳- کمیته قبل از اخذ تصمیم، به مطالعات و مشاوره‌هایی که لازم تشخیص دهد، مبادرت خواهد جست.

ماده ۲۲- کمکی که از جانب کمیته میراث جهانی اعطاء می‌گردد ممکن است صورتهای زیر باشد:

الف- مطالعات درباره مسائل هنری، علمی و فنی ناشی از حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای میراث فرهنگی و طبیعی، به نحوی که در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ این کنوانسیون تعریف شده است.

ب- در اختیار گذاردن کارشناسان، تکنیسین‌ها و نیروی انسانی واجد صلاحیت به منظور مراقبت در حسن اجرای طرح مصوب.

ج- تربیت کارشناسان در کلیه سطوح در زمینه تشخیص، حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای میراث فرهنگی و طبیعی.

د- تهیه تجهیزاتی که دولت مربوط در اختیار ندارد و تهیه آنها نیز برای آن دولت مقدور نیست.

ه- اعطای وامهای دراز مدت با بهره کم یا بدون بهره.

و- اختصاص کمکهای بلاعوض در موارد استثنایی و برای مقاصد خاص.

ماده ۲۳- کمیته میراث جهانی همچنین می‌تواند به مراکز ملی یا منطقه‌ای تربیت کارشناسان و احیای میراث فرهنگی، کمک بین‌المللی مبذول دارد.

ماده ۲۴- کمک وسیع و مهم بین‌المللی، وقتی اعطاء می‌شود که یک مطالعه علمی، اقتصادی و فنی مبسوط، بدو انجام گرفته باشد. این مطالعه باید با استعانت پیشرفته‌ترین فنون حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای میراث فرهنگی و طبیعی انجام شود و به مقاصد کنوانسیون حاضر پاسخ گوید و نیز وسایل استفاده معقول از منابع موجود در کشور مربوطه را آرایه دهد.

ماده ۲۵- اصولاً، فقط قسمتی از مخارج عملیات لازم برعهده جامعه بین‌المللی خواهد بود و مشارکت دولتی که از کمک بین‌المللی بهره‌مند می‌شود، بخش اساسی منابع اختصاص یافته به هر برنامه یا طرح را در بر خواهد گرفت، مگر آنکه دولت مذکور برای این منظور کافی نباشد.

ماده ۲۶- کمیته میراث جهانی و دولت دریافت‌کننده کمک، ضمن موافقت‌نامه‌ای که بین خود منعقد می‌سازند، شرایطی را که به موجب آن برنامه یا طرح مشمول کمک بین‌المللی با رعایت مقررات کنوانسیون حاضر اجرا خواهد گردید، تعیین خواهند کرد. برعهده دولت دریافت‌کننده کمک بین‌المللی است، که بر طبق شرایط مقرر در موافقت‌نامه مذکور، به حمایت، حفاظت و شناساندن اموالی که بدین ترتیب محافظت می‌گردد، ادامه دهد.

۶- برنامه‌های آموزشی

ماده ۲۷-

۱- دولتهای عضو کنوانسیون حاضر با استفاده از کلیه وسایل ممکن و به ویژه به وسیله برنامه‌های آموزشی و اطلاعاتی کوشش می‌کنند که احترام و پیوند ملت‌های خود را نسبت به میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ کنوانسیون حاضر تقویت نمایند.

۲- آنها متعهد می‌شوند که به طور وسیع عامه مردم را از خطراتی که متوجه این میراث است و نیز از فعالیتهایی که در قالب کنوانسیون حاضر انجام می‌شود، آگاه سازند.

ماده ۲۸- دولتهای عضو کنوانسیون حاضر که بر طبق آن کمک بین‌المللی، دریافت می‌دارند، تدابیر لازم را برای شناساندن اهمیت اموال موضوع این کمک بین‌المللی و نقشی که کمک مذکور ایفاء می‌کند، اتخاذ می‌نمایند.

۷- گزارش‌ها

ماده ۲۹-

۱- دولتهای عضو کنوانسیون حاضر گزارش‌هایی به کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، در موعدها و به صورتهایی که کنفرانس عمومی مقرر خواهد داشت، ارایه خواهند کرد. ضمن این گزارشها مقررات قانونی و آیین‌نامه‌ای و سایر تدابیری که برای اجرای کنوانسیون حاضر، اتخاذ گردیده، همچنین تجاربی که در این زمینه به دست آمده، تصریح خواهند شد.

۲- این گزارشها به اطلاع کمیته میراث جهانی خواهد رسید.

۳- کمیته در هر یک از اجلاس‌های عادی کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، در مورد فعالیتهای خود گزارشی مطرح خواهد کرد.

۸- مقررات نهایی

ماده ۳۰- کنوانسیون حاضر به زبانهای انگلیسی، عربی، اسپانیایی، فرانسه و روسی، که هر پنج متن به طور مساوی معتبرند، تنظیم

گردیده است.

۱- کنوانسیون حاضر مورد تصویب یا قبول دولتهای عضو سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد بر حسب قوانین اساسی مربوط آنها، قرار خواهد گرفت.

۲- اسناد تصویب یا قبولی به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم خواهند شد.

۱- کنوانسیون حاضر، بنا به دعوت کنفرانس عمومی سازمان، برای الحاق هر دولت غیر عضو سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، مفتوح است.

۲- الحاق به این کنوانسیون با تسلیم سند الحاق به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تحقق خواهد یافت.

ماده ۳۳- کنوانسیون حاضر سه ماه پس از تاریخ تسلیم بیستمین سند تصویب، قبولی یا الحاق منحصراً برای دولتهایی که سند تصویب، قبولی یا الحاق خود را در تاریخ مذکور یا قبل از آن تسلیم کرده‌اند، لازم‌الاجراء خواهد شد و در مورد هر دولت دیگر سه ماه پس از تسلیم سند تصویب، قبولی یا الحاق، لازم‌الاجراء خواهد بود.

ماده ۳۴- مقررات زیر شامل آن دسته از دولتهای متعاقد کنوانسیون حاضر که دارای یک نظام فدرال یا غیر متمرکز هستند، خواهد گردید:

الف- امور راجع به مقررات این کنوانسیون که اجرای آنها مربوط به عمل قانونی قوه مقننه فدرال یا مرکزی است، تعهدات حکومت فدرال یا مرکزی در حکم تعهدات دولتهای عضو که دارای دولت فدرال نیستند، خواهد بود.

ب- درباره امور راجع به مقررات این کنوانسیون که اجرای آنها مربوط به عمل قانونی هر یک از دولتها، کشورها، ایالات یا ولایات تشکیل دهنده حکومت فدرال، که به موجب نظام اساسی فدراسیون، مکلف به اخذ تدابیر قانونی نیستند، حکومت فدرال، ضمن اعلام نظر موافق خود، مقررات مذکور را به اطلاع مقامات صلاحیتدار دولتها، کشورها، ایالات و ولایات خواهد رساند.

۱- هر یک از دولتهای عضو کنوانسیون حاضر می‌تواند آنها را فسخ نماید.

۲- فسخ کنوانسیون به وسیله یک سند کتبی به مدیر کل سازمان تربیتی علمی و فرهنگی ملل متحد، اعلام خواهد گردید.

۳- فسخ کنوانسیون ۱۲ ماه پس از دریافت سند مربوط، نافذ خواهد بود. بیش از تاریخ نافذ شدن فسخ، تعهدات مالی دولت فسخ‌کننده به قوت خود باقی خواهد ماند.

ماده ۳۶- مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، دولت‌های عضو سازمان، دولت‌های غیر عضو مذکور در ماده ۳۲ و نیز سازمان ملل متحد را از تسلیم کلیه اسناد تصویب، قبولی یا الحاق مندرج در مواد ۳۱ و ۳۲ و همچنین از موارد فسخ مذکور در ماده ۳۵، مطلع خواهد کرد.

ماده ۳۷-

۱- کنوانسیون حاضر ممکن است به وسیله کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، مورد تجدید نظر قرار گیرد. ولی تجدید نظر فوق فقط درباره دولت‌هایی که متن تجدید نظر شده کنوانسیون را بپذیرند، لازم‌الاجراء خواهد بود.

۲- در صورتیکه کنفرانس عمومی، کنوانسیون جدیدی را تصویب کند که تمام یا قسمتی از کنوانسیون حاضر را مورد تجدید نظر قرار دهد و کنوانسیون جدید ترتیب دیگری را مقرر نکرده باشد کنوانسیون حاضر پس از تاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون جدید، برای تصویب، قبولی یا الحاق مفتوح نخواهد بود.

ماده ۳۸- کنوانسیون حاضر برطبق ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد بنا به تقاضای مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد در دبیرخانه ملل متحد ثبت خواهد شد.

به تاریخ ۲۳ نوامبر ۱۹۷۲ در پاریس، این کنوانسیون در دو نسخه اصلی حاوی امضای رئیس هفدهمین اجلاس کنفرانس عمومی و مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد در بایگانی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد ضبط خواهد شد. رونوشت‌های مصد آن به همه دولت‌های مذکور در مواد ۳۱ و ۳۲ و همچنین سازمان ملل متحد ابلاغ خواهد گردید.

کنوانسیون فوق مشتمل بر یک مقدمه و سی و هشت ماده، منضم به قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهانی می‌باشد.